

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دوفصلنامه تخصصی فلسفه و کودک
سال پنجم، شماره اول، پیاپی هفدهم،
بهار و تابستان ۱۳۹۷

صاحب امتیاز: بنیاد حکمت اسلامی صدرا

مدیر مسئول: زهره حسینی خامنه‌ای

سرمدبیر: دکتر طویبی کرمانی

مدیر اجرایی: مژگان پروینیان

ویراستار فارسی: فاطمه محمد

شاپا: ۴۲۱۵-۲۳۲۲

هیئت تحریریه

آیت‌الله سیدمحمد خامنه‌ای..... ریاست بنیاد حکمت اسلامی صدرا
دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی..... استاد دانشگاه تهران
دکتر غلامرضا اعوانی..... استاد دانشگاه شهید بهشتی
دکتر رضا داوری اردکانی..... استاد دانشگاه تهران
دکتر آحد فرامرز قراملکی..... استاد دانشگاه تهران
دکتر عبدالرزاق حسامی فر..... دانشیار دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)
دکتر علینقی باقرشاهی..... دانشیار دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)
دکتر قاسم پورحسن..... دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

نشانی: تهران، بزرگراه رسالت، روبروی مصلاهی بزرگ تهران،
مجتمع امام خمینی، ساختمان ۱۲، بنیاد حکمت اسلامی صدرا

صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۶۹۱۹

دورنگار: ۸۸۴۹۳۸۰۳

(اشتراک و فروش) ۸۸۱۵۳۵۹۴

وبگاه بنیاد حکمت اسلامی صدرا: www.mullasadra.org

ایمیل بنیاد حکمت اسلامی صدرا: siprin@mullasadra.org

وبگاه فلسفه و کودک: www.pac.org.ir

ایمیل اختصاصی گروه فلسفه و کودک: info@pac.org.ir

فصلنامه فلسفه و کودک

در پایگاه‌های (Noormags, Isc, Magiran) نمایه میشود.

چاپخانه: نقره آبی

فهرست مطالب

سرمقاله ۳

رهیافت «فلسفه و کودک» در حی بن یقظان ابن طفیل ۵
نادیا مفتونی

تمرین خلاقیت در خانه و مدرسه ۱۳
علیرضا امین

نظریه‌های رشدشناختی کودک در اندیشه چهار فیلسوف ایرانی
(فارابی، ابن‌سینا، سهروردی، ملاصدرا) ۲۱
نواب مقربی

پرستش، تعلیم و تربیت و «فلسفه و کودک» ۳۷
مسلم شجاعی، ابوطالب عوض‌زاده، صادق رضایی

«فلسفه و کودک» و مهارت رفتار ارتباطی با پیروان سایر ادیان .. ۵۱
مهدی گنججور

بررسی لزوم آموزش تفکر منطقی به کودکان مسلمان ۶۷
خدیجه شهیدی مارانی

معنویت برای کودکان با تکیه بر آراء آیت‌الله شاه‌آبادی (س) و امام
خمینی (ره) ۸۵

مریم داورنیا، مژگان پروینیان

شرایط پذیرش مقاله در فصلنامه «فلسفه و کودک»

- این فصلنامه تخصصی فقط مقالاتی را که مربوط به کودک در حوزه‌های علوم تربیتی، فلسفه، روانشناسی، جامعه‌شناسی، آموزش و پرورش و مستند به منابع معتبر باشد، برای چاپ میپذیرد.
- مقالات ارسالی باید مبتنی بر تحقیق و حاوی نکاتی بدیع و ابتکاری باشد، از نظم و انسجام منطقی لازم برخوردار باشد و اصول نگارش زبان فارسی در آن بدقت رعایت شود.
- ساختار مقاله شامل عنوان، چکیده (حدود ۲۰۰ کلمه)، واژگان کلیدی (حداکثر هشت واژه)، مقدمه یا طرح بحث، بحث اصلی، نتیجه‌گیری، پیشنهادها و فهرست منابع باشد. چکیده باید شامل اهداف، روش تحقیق، مهمترین یافته و نتیجه پژوهش باشد. حجم کل مقاله از ۷۰۰۰ کلمه بیشتر نباشد.
- مشخصات کامل نویسنده یا نویسندگان، رتبه علمی و محل فعالیت و نیز نشانی بصورت دقیق در برگه‌ای جداگانه ذکر گردد.
- چنانچه مقاله برگرفته از پایان‌نامه یا طرح پژوهشی باشد یادآوری آن در ابتدای مقاله الزامی است.
- مقالات باید در برنامه Word با فونت ۱۳ و قلم B Nazanin تایپ و به ایمیل مجله (info@pac.org.ir) ارسال شود.
- رعایت اصول نشانه‌گذاری و ذکر نامهای غیرفارسی بزبان اصلی و نیز برجسته کردن نقل قولها ضروری است.
- مقالات ارسالی نباید قبلاً در جایی بچاپ رسیده باشد و ارسال آن نیز برای نشریه فلسفه و کودک تعهدی نسبت به چاپ ایجاد نمیکند.
- مجله از حق تجدید چاپ مقالات و انتشار آنها در سایت فلسفه و کودک برخوردار است.
- مقالات ارسال شده به هیچ وجه مسترد نخواهد شد.
- مجله فلسفه و کودک در ویرایش مطالب با حفظ محتوا آزاد است.
- مسئولیت محتوا و مضمون مقالات بعهده مؤلف بوده و چاپ آن در این فصلنامه تنها برای عرضه و تلاقی افکار است و دلیل بر تأیید آن نیست.
- شیوه ارجاعات این مجله بصورت پاورقی است. در اولین ارجاع به هر منبع باید مشخصات کامل آن ذکر گردد و در موارد بعدی تنها نام خانوادگی مؤلف، نام کتاب و شماره صفحه آورده شود.

یادداشت

فرهنگ هر جامعه بخشهای مختلفی دارد؛ آموزش و پرورش، نهادهای عدالتی، قانون‌گذاری، نهادهای اقتصادی، امنیتی، سیاسی و ... غیره و کشور ما ایران همانند همه جوامع دیگر دارای این بخشهاست. از نظر جامعه‌شناسان، جامعه همانند بدن انسان، زنده و پویاست، رشد میکند، بیمار میشود و نابود میشود. نهادهای جامعه همانند اعضا و اندامهای بدن هستند که وظایف خود را انجام میدهند و در غیر اینصورت کل جامعه تحت تأثیر این بی‌نظمی، قرار میگیرد و بیمار میشود. شاهد این گفتار شعر معروف سعدی شیرازی است که «بنی آدم اعضای یک پیکرند...».

متأسفانه امروزه در جامعه‌ی زندگی میکنیم که بیمار شده است و نهادهای آن وظیفه خود را انجام نمیدهند و همه اعضا و جوارح جامعه درگیر این بیماری خودایمنی شده است و طبیعی است که در این میان، نهاد فرهنگی و آموزش و پرورش کشور، مظلومتر از همیشه، بیشترین آسیب را ببیند. امنیت اقتصادی دستاویزی برای فشارهای سیاسی و خیانت و بی‌مسئولیتی برخی مسئولین و فساد در ارکان اساسی جامعه شده و همه و همه دست بدست هم داده تا نهاد تعلیم و تربیت، مظلومتر از همیشه، نظاره‌گر هرج و مرجها و نابسامانیها و کم‌لطفیها باشد.

حال در این میانه وظیفه ما چیست؟ ما که ادعای فرهنگ‌سازی و پرورش نسلها را داریم، چه باید بکنیم تا آسیبها به حداقل برسد و کودکان، با استحاله فرهنگی روبرو نشوند و خودباختگی نداشته باشند، مرعوب نشوند، حقایق را بفهمند و وضعیت را درک کنند و به توسعه تعلیم و تربیت و تطبیق آن با شرایط موجود پردازند؟

در میانه این میدان رزم، نقش تفکر کجاست؟ و چه تأثیری در بهبود اوضاع دارد؟ فلسفه چگونه میتواند مرهم و راه نجاتی برای جامعه بیمار و فاسد باشد و «فلسفه و کودک» به عنوان یک راه نجات، چگونه میتواند آینده‌ساز شود؟ و اگر فلسفه و فلسفیدن نتواند کمکی به مردم جامعه نماید، اصولاً به چه کار دیگری خواهد آمد؟

کاربردی کردن فلسفه در این وضعیت خاص و بحرانی جامعه چگونه است و چه نتایجی دربرخواهد داشت؟ اینها سؤالات اساسی است که جوابهای اساسیتر میطلبد و شاید بتواند جرقه‌های کوچکی ایجاد کند که به تأثیرات بزرگی بینجامد.

ژاپنیها ضرب‌المثلی دارند که میگوید: «تفکر، آدم را عاقل میکند و عقل زندگی را شیرین میکند» اما اینکه چگونه از این نعمت بزرگ الهی بهره‌مند شویم و آن را برای اصلاح وضعیت کنونی جامعه بکار ببندیم، نیاز به بررسی و ارائه راهکار دارد.

در هر صورت آهسته حرکت کردن بسوی هدف، از حرکت نکردن بهتر است. ایران و ایرانی از قدیم‌الایام به ادب، احترام، هوش، استعداد، تمدن، دوستی و صلح، ایمان و تفکر، دانش و فضل و معرفت معروف بوده است، چه شد که سرمایه‌های فرهنگی ما به تاراج رفت و بر ما اینگونه گذشت؟ و چه باید کرد؟

ای کاش در فرایند غربی شدن جامعه همه خصلتهای جامعه غرب را متوازن پرورش داده بودیم و دختران و پسران ایرانی خودباوری و عرق ملی و روحیه تلاش و کوشش و امید و ادب را از همتایان خود در جوامع دیگر، فراگرفته بودند.

چه جویی آن ادبی کآن ادب ندارد نام

چه گویی آن سخنی کان سخن ندارد جسم

رہیافت «فلسفہ و کودک» در حی بن یقظان ابن طفیل

نادیا مفتونی*

چکیده

مقدمه

یکی از نمونه‌های مثال‌زدنی فلسفه‌ورزی در دوران کودکی در رمان فلسفی ابن‌طفیل بنام حی بن یقظان بچشم می‌خورد. از ابن‌طفیل که بین سالهای ۴۹۵ تا ۵۰۵ هـ. ق. متولد شده و در سال ۵۸۱ هـ. ق. وفات یافته است، فقط یک اثر مورد توجه یعنی رساله حی بن یقظان بدست ما رسیده است. نام کامل این رساله که نشان‌دهنده تأثیر عمیق حکمت اشراقی بوعلی بر ابن‌طفیل است اینگونه بیان شده است:

رساله حی بن یقظان فی اسرارالحکمة المشرقیة استخلصها من درر جواهر الفاظ رئیس ابی علی ابن سینا.

رمان انگلیسی رابینسون کروزوئه از رساله ابن‌طفیل تأثیر پذیرفته است.^(۱) رساله حی بن یقظان از شهرتی بعنوان یکی از منابع دوره روشنگری اروپا، انقلاب علمی، ادبیات جهانی و نیز فلسفه مدرن غرب برخوردار است.^(۲) رساله ابن‌طفیل در واقع از دو قسمت تشکیل می‌شود: یک مقدمه علمی و غیرداستانی به اضافه یک رمان فلسفی با همه ماجراهایی که در آن رخ می‌دهد. مقدمه نشان می‌دهد ابن‌طفیل رساله‌اش را در جواب درخواست کسی نوشته که اسرار حکمت مشرقی ابوعلی سینا را طلب کرده است.^(۳) به اعتراف خود ابن‌طفیل، این فیلسوف اندلسی بشدت تحت تأثیر بوعلی بوده است. ابن‌طفیل از دو شخصیت بنام سلامان و اسال نام میبرد و حی بن یقظان و سلامان و اسال را همان شخصیت‌های رساله بوعلی میدانند. البته نام شخصیت رساله شیخ‌الرئیس اسال نیست بلکه اسال است.^(۴)

رہیافتهای فلسفه و کودک از آثار حکمای مسلمان قابل اخذ و تدوین است. یکی از این منابع رساله حی بن یقظان ابن‌طفیل است که بعنوان اولین رمان فلسفی شهرت دارد. حی بن یقظان، طفلی است که در جزیره‌یی بدون سکنه، در آغوش طبیعت و در بین حیوانات بزرگ میشود و یک غزال یا آهو برای او مادری میکند و متکفل رشد جسمی اوست. علاوه بر تکامل جسمی، فرایند اندیشه‌ورزی حی در دامان مادر طبیعت تکامل میابد. این اندیشه‌ورزی بدنال بلوغ فکری و فلسفی، به نوعی بلوغ عرفانی نیز منتهی میشود.

در فراز پایانی داستان، حی با انسانهایی از جزیره دیگر آشنا میشود و درمی‌یابد آنچه از طریق تفکر در خویشتن و اندیشه‌ورزی در طبیعت بدست آورده با معارف دین و تعالیم وحی در هماهنگی کامل است. این رہیافت را میتوان بخشی از سلوک فکری فلسفی حی بشمار آورد.

برخی رہیافتهای اندیشه‌ورزی حی به ترتیب زمانی یعنی از خردسالی تا بزرگسالی عبارت است از دستاوردهایی در زمینه فناوری، علوم تجربی، رہیافت فلسفی، رہیافت عرفانی. سلوک فکری حی بن یقظان در الگوی اسفار اربعه قابل تحلیل است.

کلیدواژگان

حی بن یقظان	ابن طفیل
اسفار اربعه فکری	رہیافت فلسفی
رہیافت عرفانی	

* دانشیار گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه تهران

Nadia.maftouni@ut.ac.ir

تاریخ تأیید: ۹۷/۳/۱

تاریخ دریافت: ۹۷/۲/۱

تمرین خلاقیت در خانه و مدرسه

علیرضا امین*

که آنها از تعاریف موجود راضی نشده‌اند. به این ترتیب هنوز تعریف مشخصی از خلاقیت که مورد توافق همگان باشد ارائه نگردیده است. براون^(۱) معتقد است خلاقیت مانند عشق پر دروسری است که هر چند تمام دلایل عقلی شما را به رها کردن آن ترغیب میکند، اما شما هنوز سعی در حفظ آن دارید. خلاقیت از دیدگاه گیلفورد عبارت است از تفکر واگرا. در این تفکر، جواب قطعی و مشخصی برای سؤالات وجود ندارد و تعداد زیادی جواب احتمالی ممکن است موجود باشند که از نظر منطقی، هر یک از آنها درست است. اینستین و فیمن^(۲) خلاقیت را دیدن هر چیزی که دیگران هم دیده‌اند و فکر کردن در مورد آن چیزی که هیچکس در مورد آن فکر نکرده است تعریف کرده‌اند. اماایل^(۳) خلاقیت را تولید ایده‌های مناسب و جدید در هر حوزه از فعالیت‌های علم بشر میدانند.

الدن^(۴) خلاقیت را توانایی تولید ایده‌ها و چیزهای جدید و بکر و بمعنی پیدا کردن راه جدیدی از ترکیبات جدید میدانند. اینها نمونه‌هایی از هزاران تعریفی است که از خلاقیت ارائه شده است؛ اما هیچیک از تعاریف خلاقیت قادر نیست تمام دیدگاهها را پوشش دهد. با این حال مضامین بکار گرفته شده در تعاریف خلاقیت نشان‌دهنده یک واقعیت اساسی است که میگوید خلاقیت شامل تولید ایده‌های هوشمندانه، اصلی و مفید است و مشتمل بر یافتن راهها و روشهای جدید و مؤثر میباشد. بنابراین بدون وجود دو ویژگی اساسی: (۱) تازگی و جدید بودن؛ (۲) مؤثر و دارای ارزش بودن، نمیتوان لفظ خلاقیت را بر یک فرایند و فعالیت ذهنی و یا عملکرد اطلاق نمود.

مطالعات استالین نشان میدهد افراد خلاق ویژگیهای زیر را دارند:

- انگیزه پیشرفت در سطح بالا
- کنجکاوی زیاد
- اشتیاق فراوان به فعالیت
- داشتن شخصیت غیر رسمی و کامروا
- قدرت ابراز وجود

چکیده

بسیاری از مردم بر این باورند که خلاقیت استعدادی است که برخی مردم با آن به دنیا می‌آیند و بقیه میتوانند تنها حسرت آن را بخورند که این یک باور منفی و کاملاً اشتباه است.

خلاقیت یک مهارت است که هر کسی میتواند آن را یاد بگیرد، تمرین کند و بکار بندد. خلاقیت مانند اسکی کردن، تنیس بازی کردن، آشپزی یا یادگیری ریاضی، یک مهارت است. هر کسی میتواند این مهارتها را یاد بگیرد و از طریق تمرین بهتر شود؛ ولی در پایان قرار نیست که همه افراد به یک اندازه در این مهارتها خوب باشند. بر همین اساس و با توجه به اهمیت خلاقیت، اغلب جوامع مدتهاست برای پرورش خلاقیت به برنامه‌ریزیهای جدی پرداخته‌اند.

با توجه به اینکه پرورش خلاقیت به بستر و محیط مناسب نیاز دارد، شیوه‌ها و متدهای گوناگونی در این راستا مطرح گردیده‌اند که بر مبنای مؤلفه‌های خلاقیت و بمنظور پرورش و رشد آنها طرح شده‌اند. در نوشتار حاضر به توضیح برخی از این مؤلفه‌ها و نحوه پرورش آنها میپردازیم و با تعریف، اهمیت و موانع خلاقیت آشنا میشویم.

کلیدواژگان

خلاقیت مدرسه فلسفه و کودک

تعریف خلاقیت

هرکسی ذاتاً میدانند که خلاقیت چیست اما با وجود این هنوز هیچگونه توافقی در این زمینه وجود ندارد. از طرفی هزاران تعریف از خلاقیت وجود دارد که ظاهراً باید تمامی ابعاد و جنبه‌های خلاقیت را دربرگیرند و از طرفی دیگر هنوز رازهای بسیاری در این خصوص باقی مانده است و اگر محققان در حال تلاش برای پیدا کردن یا ارائه تعاریف بهترند این نشان میدهد

* کارشناس ارشد جامعه‌شناسی a.amin2012@gmail.com

نظریه‌های رشدشناختی کودک در اندیشه چهار فیلسوف ایرانی (فارابی، ابن‌سینا، سهروردی، ملاصدرا)

نواب مقربی*

«فلسفه و کودک» و هم در میان مخالفان آن آشکار و هویدا است. در این نوشتار، برای نخستین بار نظریه‌های رشد شناختی کودک در بستر و زمینه فلسفه ایرانی و در اندیشه و چشم‌انداز چهار فیلسوف قدر و مکتب‌ساز ایرانی-فارابی، ابن‌سینا، سهروردی و ملاصدرا شيرازی- طرح و نقد میشوند. پی‌ریزی و پایگذاری هر گونه دستگاه و برنامه فلسفی نوین بدون شناخت پس‌زمینه‌ها و شالوده‌های پیشین و نهفته در دل هر فرهنگ و فلسفه‌ی امری محال و دور از منطق بنظر می‌آید؛ چراکه حصول هرگونه معرفت و سرانجام هر عمل حاصل از آن تنها بر پایه شناخته‌ها و دانسته‌های از پیش بوده فراهم می‌آید.

کلیدواژگان

رشدشناختی
کودک
شناخت‌شناختی
فلسفه و کودک

مقدمه

مطالعه و فهم نظریه‌های رشد و تکامل از ضرورت‌های تعلیم کودکان و نوجوانان است. هیچ دو کودکی یکسان نیستند. کودکان از لحاظ الگوهای رشد بدنی، شناختی، اجتماعی و عاطفی دیگرسانند. حتی دو کودک همزاد که ساختار ژنتیکی یکسانی دارند، دقیقاً یکسان نیستند و ممکن است در شیوه پاسخی که به بازی، محبت، اشیاء و... دارند، متفاوت عمل کنند.

ممکن است برخی از کودکان شخصیت‌های خوشایندی نداشته باشند؛ برخی بیش از حد فعال و پرجنب و جوش، برخی دیگر ساکت و بی‌سرو صدا باشند و در مقابل، بعضی از کودکان دوست‌داشتنیتر باشند. برای کمک‌کردن به این کودکان با همه این تفاوتها و دگرسانیها نیاز است که تربیت و توالی رشد و تکامل آنها بررسی و بازبینی شود. شناخت زمینه‌های رشد و تکامل کودکان در

چکیده

کار ما در مواجهه با فیلسوفان هر مکتب و نحله‌ی تنها این نیست که آموزه‌ها و اندیشه‌های آنان را تشریح و تشریح کنیم، بل این است که تلاش کنیم و از خودمان پرسیم که اگر آن فیلسوفان با همان عینک معرفتی و فلسفی که بر چشم دارند به جهان ما و مسائل و دشواریهای کنونی ما مینگریستند، این جهان و مسائل آن چگونه بر ایشان پدیدار میشد و چه راهکارهایی را برای برون‌رفت از دشواریها و بن‌بستهای آن پیش مینهادند.

ازاینرو، در نوشتار پیش‌رو تلاش بر این است که نظریه‌های رشد شناختی کودک با اتکا به دیدگاه فوق در باب فلسفه و فیلسوفان استخراج و استنتاج شود. برای این منظور چهار فیلسوف که از استوانه‌های بنیانگذار فلسفه ایرانی بشمار می‌روند، برگزیده شده و دیدگاههای آنان در باب نظریه رشد شناختی بررسی و بازکاوی شده است. پر پیداست که فیلسوفان متقدم ایرانی دیدگاه ویژه‌ی یا اثر مستقلی در باب رشد شناختی کودک ندارند. با اینهمه، اگر بناست نظریه رشد شناختی کودک استخراج شود بیش از هر چیز بایستی به سراغ شناخت‌شناسی برویم که در سنت فلسفه ایرانی به «نفس‌شناسی» موسوم است.

پس از ورود برنامه «فلسفه و کودک» در ایران، بسیاری از دست‌اندرکاران این حوزه شتابزده به برگزاری کارگاهها و حلقه‌های کندوکاو در مدارس و پژوهشگاهها پرداختند و به بررسی و ارزیابیهای آماری و توصیفی در این زمینه روی آوردند، بی آنکه مبانی، اصول، زمینه‌ها و پیش‌زمینه‌های این برنامه را که اغلب با فرهنگ و فلسفه ایرانی ناسازوار بودند، بررسی و ارزیابی تحلیلی نقادانه و موشکافانه کنند. عدم آگاهی از مبانی و اصول نظری هم در میان موافقان برنامه

* دکترای کلام - فلسفه دین؛ nawabmoqarrabi@gmail.com

پرستش، تعلیم و تربیت و «فلسفه و کودک»

مسلم شجاعی؛^۱ ابوطالب عوض زاده؛^۲ صادق رضایی^۳

نتیجه تحقیق نشان می‌دهد کودکان همانند هر انسانی، صاحب تفکر و اندیشه‌اند و علاوه بر این فطرتاً کنجکاو هستند. با جهت دادن به حس کنجکاو کودک می‌توان آنان را اندیشمندانی خلاق بار آورد. این خلاقیت سبب رشد عقلانی کودک می‌شود و با این روش است که کودک، متفکر و منتقد بار می‌آید و سپس می‌آموزد با انتقاد از اندیشه‌ی، ذهن خود را بسمت اندیشه‌ی برتر که از خلاقیت کودک سرچشمه می‌گیرد، سوق دهد. اما عدم پرورش تفکر خلاقانه، تقلیدی بودن رفتار فرد را به همراه دارد که در اینصورت قدرت تفکر و انتقاد را از کودک سلب می‌کند.

کلیدواژگان

پرستش، تعلیم و تربیت، «فلسفه و کودک»

مقدمه

یکی از پایدارترین تجلیات روح آدمی و یکی از اصیلترین ابعاد وجود انسانها، حس نیایش و پرستش است. مطالعه آثار زندگی بشر نشان می‌دهد که همواره نیایش و پرستش همراه انسان بوده و تنها شیوه و معبود آن متفاوت بوده است؛ از نظر شکل و شیوه می‌توان گفت از انواع رقصها و حرکات دسته‌جمعی موزون همراه با یک سلسله اذکار و اوراد تا عالیترین خضوعها و خشوعها را دربرمیگرفته است.^(۱)

شناخت خدای یگانه بعنوان کاملترین ذات با کاملترین صفات، منزّه از هرگونه نقص و کاستی و شناخت رابطه او با جهان که آفرینندگی و فیاضیت، عطوفت و رحمانیت است، عکس‌العملی در ما ایجاد میکند که از آن به «پرستش» تعبیر میشود.^(۲)

چکیده

نیاز به پرستش و نیایش یکی از نیازهای اساسی است که در عمق روان بشر وجود دارد. انسان به اقتضای فطرت و سرشت خویش به خدا و پرستش او گرایش دارد. این گرایش پدیده‌ی بی‌خارج از وجود انسان نیست، بلکه در عمق جان و ضمیر او ریشه دارد و اگر جز این بود، اساساً مفهوم خداپرستی تحقق نمی‌یافت. اسلام برای اینکه پیروانش را بسوی پرستش و اکمال در بعد روحی و معنوی حرکت دهد، دستوراتی را ارائه داده است. در تفکر اسلامی، انسان در مقام جانشین خدا، خلافت الهی بر روی زمین عهده‌دار امور است. برای کسب این مقام، باید از دوران خردسالی، زمینه‌سازها و اقدامات لازم صورت گیرد تا کودک آمادگی پذیرش تکالیف الهی را در زمان بلوغ پیدا کند. بنابراین از همان دوران کودکی لازم است فلسفه نیایش و پرستش را به کودک تعلیم داد و او را در مسیر دستورات اسلام تربیت نمود. از اینرو نوشتار حاضر با هدف بررسی نیایش و پرستش، تعلیم و تربیت و «فلسفه و کودک» به روش توصیفی - تحلیلی به بررسی موضوع می‌پردازد و مباحثی چون: حقیقت پرستش و تأثیر آن بر انسان، آثار نیایش و پرستش در زندگی، انگیزه پرستش، ریشه‌های پرستش و فواید آن، محتوای پرستش، اهمیت تربیت و تفکر فلسفی برای کودکان و نقش تعلیم و تربیت فلسفی کودکان در توجه به نیایش و پرستش را بررسی مینماید.

۱. دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد

علوم تحقیقات تهران (نویسنده مسئول)؛ Moslem.shojae@yahoo.com

۲. دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران

۳. دکترای فلسفه تعلیم و تربیت، عضو هیئت علمی دانشگاه امین

«فلسفه و کودک» و مهارت رفتار ارتباطی با پیروان سایر ادیان

مهدی گنجور*

چکیده

کاربردی کردن فلسفه در زندگی روزمره، یکی از دغدغه‌های مهم فیلسوفان در عصر حاضر بشمار میرود و در این راستا اقدامات گسترده‌یی در محافل آموزشی و پژوهشی در این زمینه صورت پذیرفته است. در این میان، تلاش واضعان «فلسفه و کودک» در راستای تلفیق و عین ساختن فلسفه با جامعه، قابل ملاحظه و تأمل است. هرچند «فلسفه و کودک» از ابتدا گرایشی بسوی اخلاق داشته، لیکن بنظر میرسد تأثیر این برنامه آموزشی - تربیتی در افزایش مهارتهای رفتاری و تعامل کودکان با همنوعان خود، برغم ضرورت و اهمیت فراوان، از دید پژوهشگران و اصحاب این فن، پوشیده و مغفول مانده است.

از اینرو، نوشتار حاضر بر آن است تا ضمن تحلیل انتقادی هندسه معرفتی «فلسفه و کودک» به تبیین نقش و تأثیر این برنامه در تقویت مهارت ارتباطی آنان با غیرهمگیشان بپردازد. استنباط و ارائه مؤلفه‌های تأثیرگذار در مهارت‌افزایی کودکان بویژه در برخورد و تعامل با پیروان سایر ادیان، از مهمترین یافته‌های این پژوهش محسوب میشود که باختصار عبارتند از: تأکید بر رعایت حقوق همنوعان و احترام به عقیده مخالف، ایجاد روحیه آزاداندیشی (آزادی فکر و بیان)، تقویت هوش عاطفی -هیجانی (EQ) کودک؛ آموزش همزیستی مسالمت‌آمیز با دیگران، التزام کودکان به اخلاق باور (پرهیز از تعصب؛ تحکم و تقلید بیجا). روش پژوهش در این نوشتار، شیوه تحلیل محتوا از نوع تحلیلی - استنتاجی^۱ است.

کلیدواژگان

فلسفه و کودک رفتار ارتباطی دیگر ادیان
عقلانیت همزیستی اخلاق باور

۱. طرح مسئله

یکی از دغدغه‌های مهم فیلسوفان در سده‌های اخیر، کاربردی کردن فلسفه در زندگی و پیوند زدن آن با جامعه بشری است. نهضت «فلسفه و کودک» که با علامت اختصاری «PaC»^۲ از آن یاد میشود، ظاهراً با چنین دغدغه‌یی و با هدف پرورش فکر فلسفی و استعداد عقلی کودکان از دهه هفتاد میلادی در آمریکا آغاز شد^(۱) و با همّت همکاران و همفکران وی در سایر نقاط بسط و تکامل پیدا کرد و بتدریج بسیاری از جوامع دیگر، با الهام و الگوبرداری از این برنامه آموزشی - تربیتی اقدام به گسترش و اجرای این طرح در مدارس و مؤسسات آموزشی خود نمودند.

آنچه در نگاه اولیه و سطحی از این اصطلاح برداشت میشود معطوف به آموزش مسائل، نظریات و قواعد فلسفی به کودکان به زبان و بیانی متناسب با سن آنهاست؛ نهضتی که در چند دهه اخیر بمنظور استخدام فلسفه در خدمت زندگی فردی و اجتماعی بشر از طریق نگارش و آموزش کتابهای فلسفی به زبان ساده رواج یافته است. اما آیا براستی چنین برداشتی از طرح‌واره «فلسفه و کودک» صحیح و مطلوب است؟ و بر فرض صحت و مطلوبیت، آیا بلحاظ عملی امکانپذیر و قابل اجراست؟

باری، جستار از چیستی و ماهیت «فلسفه و کودک» و پرسش از شیوه‌ها، فرایند عملیاتی و ابزارهای اجرای این طرح، از مسائل مهم و پرچالش این حوزه معرفتی در

* استادیار گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه اصفهان

Ganjvar18@gmail.com

تاریخ تأیید: ۹۷/۳/۱

تاریخ دریافت: ۹۷/۲/۱

بررسی لزوم آموزش تفکر منطقی به کودکان مسلمان

خدیجه شهیدی مارانی*

چکیده

«فلسفه و کودک» که بعنوان یک برنامه آموزش تفکر به کودکان وارد کشور ما شد در سرزمین محل تولدش مراحل متعددی را طی کرد تا بصورت کنونی درآمد. این مراحل همگی در چگونگی شکلگیری این برنامه نقش تعیین کننده داشتند. یکی از اولین این مراحل، احساس نیاز و لزوم آموزش تفکر صحیح به کودکان است. تربیت فکری موضوعی است که بصورت میان‌رشته‌یی همزمان وابسته به مسائل رشته تعلیم و تربیت و مطالعات فلسفه و منطقی است؛ بدین معنا که این دو رشته هر دو بطور مستقیم در این موضوع تأثیرگذارند. نوشتار حاضر سعی دارد با روش تحقیق کیفی - و تفسیر و تحلیل داده‌های میدانی که از طریق مشاهده‌یی جمع‌آوری شده‌اند و به روش خوشه‌یی طبقه‌بندی و گزینش شده‌اند- به اهمیت و ضرورت آموزش تفکر صحیح به کودک مسلمان بپردازد و این هدف را در دو بخش اصلی دنبال میکند که عبارتند از: «کودکان ما تفکر میکنند» (وحتی گاهی قادرند تفکرات دیگران را نقد کنند) برای اثبات این مطلب - امکان تفکر منطقی در کودکان- شواهدی از سخنان کودکان مسلمان ایرانی ارائه و تحلیل شده است؛ سخنانی که دربردارنده استدلالهای منطقی و معتبری هستند و استدلالهایی شناخته شده که در علم منطق به تعریف و بیان چارچوبهای آنها پرداخته شده است. دوم اینکه «کودکان ما گاهی در تفکرشان دچار خطا هم میشوند». برای نشان دادن این مطلب نیز از ارائه نمونه‌هایی از خطای منطقی کودکان و تبیین آنها استفاده شده است. این مقدمات ما را به این نتیجه میرساند که با توجه به استعداد و توانایی ذاتی کودکان «آموزش تفکر به کودکان مسلمان» در راستای افزایش مهارت تفکر منطقی در آنان لازم و ضروری است.

کلیدواژگان

استدلال
خطا
تفکر منطقی
فلسفه و کودک

مقدمه

فلسفه و کودک^۱ که بتازگی در کشور ما نیز بعنوان یک رشته تخصصی مطرح شده است، عهده‌دار آموزش فلسفیدن و تفکر به کودکان است. این برنامه بخاطر نحوه متفاوت آموزش در آن «کندوکاو مشترک فلسفی»^۲ نامیده میشود و در اغلب کشورها بعنوان یکی از آموزشهای متفرقه موجود برای کودکان ارائه شده است؛ گرچه مجریان و دست‌اندرکاران آن، اهمیت این برنامه را بسیار بیش از اینها میدانند. کشور ما جزو معدود کشورهایی است که این برنامه را وارد دروس رسمی آموزش و پرورش کرده است^(۱) و این مطلب به اهمیت پرداختن به این برنامه و زوایای مختلف آن می‌افزاید.

لزوم افزایش مهارت «تفکر منطقی در کودکان» مسئله اساسی است که باعث طراحی برنامه فلسفه و کودک(یا اسامی مشابه دیگر) شده است^(۲) که مسائل آن در رابطه تنگاتنگ با رشته‌های فلسفه و منطق، تعلیم و تربیت و تا حدی هم روانشناسی و ادبیات میباشد و در هر کدام از این رشته‌ها به ابعادی از این برنامه پرداخته میشود. اما مسئله اولی و پایه در این مورد که گاهی مورد غفلت واقع شده است اثبات ضرورت و لزوم چنین آموزشی با هدف ارتقای سطح تفکر در کودکان است.

اهمیت پیگیری و اثبات این مسئله وقتی بیش از پیش روشن میشود که بدانیم نظام آموزشی ما از مهدکودکها تا مدارس ابتدایی و بالاتر همگی بر اساس دیدگاه پیازه، درباره تواناییهای کودک^(۳) تنظیم شده است و اغلب مدیران و مسئولان این مؤسسات هنوز براساس این فرضیه که «کودکان

* کارشناس ارشد فلسفه اسلامی و سطح سه حوزه

khadijeh.shahidi@gmail.com

تاریخ تأیید: ۹۷/۳/۱

تاریخ دریافت: ۹۷/۲/۱

1. Philosophy and Children

2. philosophical community of inquiry

معنویت برای کودکان با تکیه بر آراء آیت‌الله شاه‌آبادی (س) و امام خمینی (ره)

مریم داورنیا^۱، مژگان پروینیان^۲

مهمترین بحرانهای انسان در دوران معاصر دانست. عصر حاضر عصر پیشرفت تکنولوژیهای بیشمار است، با وجود این، انسان روزگار ما از تکامل تکنولوژی و رفاه اجتماعی ناشی از آن خرسند است اما دل‌نگران معضلات بی‌اخلاقی و بی‌معنایی است. امروزه شعار معنویت و ارائه راهکارهای معنوی برای داشتن یک زندگی سالم و آرام رو به گسترش و فزونی است.

معنویت و اخلاق تا اندازه‌ی اهمیت یافته است که سازمان بهداشت جهانی در تعریف ابعاد وجودی انسان، علاوه بر ابعاد جسمانی روانی اجتماعی بر بعد معنوی، بعنوان بعد چهارم تکامل انسان تأکید میکند.^(۱)

روانشناسان و متخصصان حوزه بهداشت روانی با توجه به وجود خلاء معنوی در کشورهای صنعتی و پیشرفته که سبب نامنی شده است و آثار زیانباری بر سلامتی جسمی و روانی جامعه داشته است در تعریف سستی سلامتی با نگرش زیست پزشکی تجدیدنظر نموده است و سازمان بهداشت جهانی^۳ در سال ۱۹۹۸ تعریف جدیدی را از سلامتی ارائه کرده است: سلامتی، بهبود کامل زیستی روانی - اجتماعی و معنوی و اخلاقی و نه تنها فقدان بیماری یا ناتوانی است. ازاینرو انسان دارای ابعاد جسمانی و معنوی است که در تعامل با یکدیگر و همزاد هم هستند و بی‌توجهی به یک بعد وجودی میتواند آسیبهای جبران‌ناپذیری بر پیکره فرد و اجتماع وارد کند و همچنین سلامت انسان و جامعه را به مخاطره اندازد.

در دنیای مدرن امروزه توجه و تمرکز بر روی ابعاد جسمانی است. ارضای نیازهای مادی و غوطه‌ور شدن در سرگرمیهای کاذب و فریبنده رفاه‌زدگی بی‌قید و شرط، استفاده بی‌حد و مرز و بدون چارچوب از تکنولوژی و بهره‌مندی از مادیات بدون توجه به نیازهای روحی و معنوی، انسان را به وادی سرگردانی، پریشانی و ناامنی میکشاند و در اندک زمانی

چکیده

توجه بُعد روحانی انسانی و تلاش در جهت شکوفا شدن آن مقوله‌ی است که با عنوان معنویت از آن یاد میگردد. رشد و پرورش معنویت انسانی بخصوص در دوران کودکی، آنهم در دنیایی که طوفان فناوری، ارتباطات، نکثر آراء و تشتت افکار از هر سو آن را تهدید میکند، شرط تحقق سلامت روانی است. روانشناسان در روند تربیت معنوی کودک، بر دو مؤلفه بنیادی تأکید کرده‌اند که عبارتند از: هوش معنوی و هوش اخلاقی (فضیلت). حضرت امام معنویت را توجه ارادی به عالم معنا دانسته که دارای مراتب است و برای نیل به مقام انسان کامل صورت میپذیرد. تربیت معنوی از منظر این دو حکیم تربیتی توحیدی است که متربی، مربی و تربیت سه ضلع آن را تشکیل میدهند. در نگاه امام، علاوه بر مربی و متربی، مؤلفه‌های اساسی دیگری نیز در تربیت معنوی کودک وجود دارد که عبارتند از فطرت، تفکر، اراده و اعتدال. ایشان تربیت معنوی کودک را توجه دادن کودک به عالم معنا در جهت به فعلیت رساندن ابعاد فطری و معنوی وجودش با هدف نیل به غایت نهایی میداند و رسیدن به این امر را هم ناشی از اراده انسان پس از تولد و هم حاصل تأثیر احوالات والدین در پیش از تولد تلقی میکند.

کلیدواژگان

معنویت	سلامت روانی	تربیت معنوی
هوش معنوی	هوش اخلاقی	فطرت
امام خمینی		

مقدمه

روزگار ما روزگار بحرانهای متعدد اجتماعی و فرهنگی از جمله بحران معنویت است. شاید بتوان بحران معنویت را از

۱. دکترای عرفان اسلامی (نویسنده مسئول)؛ davarniyam@yahoo.com

۲. کارشناس فلسفه اسلامی

Spirituality for Children with Emphasis on Ayatullah

Shahabadi and Imam Khomeini's Ideas

10

Maryam Davarniya¹ and Mujgan Parwiniyan²

Spirituality means to attend and develop the spiritual dimension of man. Bringing up and rearing human spirituality particularly in childhood is an inevitable condition for the attainment of psychic health in a world wherein the storm of technology, mass communication, and conflict of ideas threaten them from all sides. Psychologists usually prescribe two fundamental components for the spiritual training of children as follows: spiritual intelligence and moral intelligence (virtue). According to Imam Khomeini, spirituality is a willful attention to the world of meaning which consists of various levels and finally lead to the realization of the station of perfect man. From the perspective of this philosopher, spiritual training is a monotheistic upbringing which contains three angles of teacher, student, and training. Imam Khomeini is of the view that apart from the role of teacher and student, there are some

other factors such as *fitrah* (nature), thought, will, and moderation which are effective in bringing about spiritual training. In his view, by spiritual training of children it means to draw the attention of children towards the world of meaning in order to actualize their spiritual and natural dimensions with the aim of achieving the final goal. All these depend on the human will power and the role of the parents even before the birth of their children.

Key words:

spirituality
psychic health
spiritual training
spiritual intelligence
moral intelligence
fitrah
Imam Khomeini

1. PhD in Islamic gnosis (corresponding author), davarniyam@yahoo.com

2. BA in Islamic philosophy

A Study of the Necessity of Teaching Logical Thinking to Muslim Children

*Khadijeh Shahidi Marani**

“Philosophy and Children” entered our country as a ready-made commodity and as a plan of teaching thinking to children, while it had crossed various stages in its birthplace in order to attain such level. All these stages had a determining role in the formation of such a plan. One of the earlier stages was the very sense of need and necessity for teaching correct thinking to the children. Intellectual education is a subject of certain interdisciplinary sciences such as education and logical and philosophical studies to the extent that both these sciences directly involve themselves in this issue. It also is an attempt to explore the data collected through observations and classified in a cluster method for analyzing and interpreting them in a qualitative way. The present paper tends to highlight the importance and necessity of teaching correct thinking to Muslim children which are pursued in two main sections as followed: first, “our children can think” (even they can criticize other’s thoughts). In order to prove

this assertion, namely possibility of developing of logical thinking in children, the author refers to certain sayings of Iranian Muslim children and tries to analyze them; the sayings that contain certain logical and valid demonstrations that have clear definitions in logic. Second, “sometimes our children commit mistake in their thinking”. In order to demonstrate this issue author should refer to certain logical errors among children and try to explain them. This introduction prompts us to reach the conclusion that given the intrinsic talent and capacity of children it is necessary to augment their skill of logical thinking through “teaching thinking power to Muslim children”.

Key words:

reasoning
logical thinking
error
philosophy and children

* MA in Islamic philosophy and Third Grade in Islamic seminary, khadijeh.shahidi@gmail.com

Philosophy and Children and the Skill of Communicative Conduct with the Followers of other Religions

*Mahdi Ganjvar **

Nowadays one of the main concerns of philosophers is to apply philosophy to our daily life for which extensive measures have been taken up so far in certain teaching and research centers. In this regard the attempts made by the founders of *Philosophy and Children* to reconcile philosophy with society are remarkable. Though “*Philosophy and Children*” from the outset tended to ethics, it seems that the effect of such educational program on the augmentation of behavioral skills and interplay of children with their fellow men, in spite of its importance and necessity, remain unnoticed from the view of the experts and researchers. Accordingly, the present paper proceeds to give a critical analysis of the epistemological geometry of “*Philosophy and Children*” and also explains the role and impact of this program on the enforcement of communicative conduct of children with others. Drawing and presenting effective

components for the augmentation of their skills in communicating with the followers of other religions are among the important achievements of the present work. The other achievements are: respecting the rights of fellow men and the opponents, bring about an atmosphere for free thinking (freedom of thinking and expression), enforcing the EQ of children, teaching the peaceful coexistence with others, and commitment of children to morality (avoiding bigotry and unduly imitation). The method of this work is analytic-deductive.

Key words:

Philosophy and Children
communicative conduct
other religions
rationality
coexistence
moralist

* Assistant Professor, Islamic philosophy and *kalam*, University of Isfahan, Isfahan, Iran, ganjvar18@gmail.com

Worship, Education, and Philosophy and Children

Moslem Shojae¹, Abutaleb Awazzadeh², and Sadeq Rezai³

Basically, man's need for praying and worship is rooted in his inmost being. Indeed, man by nature tends to worship God. Such inclination in man is not something alien to him, but is something internal, for had it been otherwise the concept of worshipping God would have been failed to be realized. In order to persuade its followers to worship God and attain spiritual perfection Islam prescribes certain rules. In Islamic thought man is considered to be the vicegerent of God on earth. In order to materialize such station the ground must be prepared from the childhood for assuming such assignment in the adulthood period. Accordingly, it is necessarily to teach the philosophy of praying and worship to man from the childhood and bring him up in the lap of Islamic teachings. The aim of this paper is to explore the notion of praying and worship, education, and Philosophy and Children in an analytic-descriptive manner. It also deals with certain issues such as the reality of worshipping and its impact upon man, the effects of praying and worship in

life, the motive of worship, its roots and fruits, its contents, the importance of education and philosophical thought for children, and the role of philosophical education of children in attracting their attention towards praying and worship.

Concluding that like all men, children also possess thinking power. Moreover, by nature they are curious as well. By directing their curiosity it is possible to bring them up as creative scholars. Creativity can develop their intellectual capacity. It is by means of this method that children turn up to be thinker and critic, and then learn to know how by criticizing an idea to direct their thought towards a better one in their creative nature. On the contrary, failing to foster their creative thought will bring in its wake a kind of imitative state in conduct and finally cease their critical and thinking power.

Key words:

worship
education
Philosophy and Children

-
1. PhD student, philosophy of education (corresponding author), Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran, moslem.shojae@yahoo.com
 2. PhD student, philosophy of education, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
 3. Faculty Member, Philosophy of Education Department, Amin University.

knowledge based on which the end of any action is attainable is possible only through a previous knowledge.

Key words:

cognitive knowledge
cognitive development
children
Philosophy and Children

Cognitive Development Theories of Children as Viewed

by Four Iranian Philosophers

(Farabi, Ibn Sina, Suhrawardi, and Mulla Sadra)

*Nawab Moqarrabi **

In dealing with the philosophers of any school of thought we should not contend ourselves with explaining and unraveling their views and teachings only. Rather, we proceed to ask ourselves that had they been alive today how could they look at our present problems with their own philosophical and epistemological spectacles? How this world and its problems would loom up before them and which solutions they would sort out as the way out. Hence, the present paper is an attempt to explore various cognitive development theories of children based on the foregoing viewpoint on philosophy and philosophers. To do so, four major Iranian philosophers have been selected in this study and their views on cognitive development theory have been assessed. As a matter of fact, early Iranian philosophers had no specific view or independent work on cognitive development, but if it is supposed to explore their views on this issue we should first of all try to deal with their epistemology, which in the

tradition of Iranian philosophy is called “self-knowledge”.

Following the introduction of “Philosophy and Children” to Iranians, most of the respective people hastily sought to hold workshops and communities of inquiry in schools and research centers in order to analyze it statistically and descriptively without assessing critically its foundations, principles, and background, most of which seemed to be inconsistent with our culture and Iranian philosophy. Seemingly, both proponents and opponents of “Philosophy and Children” are unaware of its theoretical principles. In this paper, for the first time, cognitive development theories of children will be studied critically in the context of Iranian philosophy with reference to the views of four great Iranian philosophers such as Farabi, Ibn Sina, Suhrawardi, and Mulla Sadra. It is impossible and illogical to lay the foundation of any new philosophical system without tracing its background and foundations to its culture, for acquiring any

* PhD in *kalam*, philosophy of religion, nawabmoqarrabi@gmail.com

Practicing Creativity at Home and School

Alireza Amin *

It is generally believed that creativity is an inborn talent that coexists with men since their birth, so others should only begrudge such merits. But such impression is totally wrong and unfounded belief. Creativity is a skill that everybody can learn, exercise, and apply it. Creativity is just like skiing, playing tennis, cooking or learning mathematics. So everybody can learn these skills and improve themselves through exercising them. But, at the end, all may not succeed to learn these skills equally. Accordingly, given the importance of creativity, some communities since long ago have sorted out certain strict plans to foster the creativity of their people.

Since the development of creativity needs proper environment and atmosphere, it is necessary to adopt various methods. The

present paper is an attempt to elaborate these points and by referring to the way of developing creativities, seeks to be familiar with the definition, importance and obstacles of creativity.

Key words:

creativity
philosophy and children
school

* MA in sociology, a.amin2012@gmail.com

The Approach of Philosophy and Children in Ibn Tufayl's Hayy Ibn Yaqzan

Nadia Maftouni *

It is possible to find some approaches towards philosophy and children in the works of Muslim philosophers. One of these works is that of *Hayy Ibn Yaqzan* which is written by Ibn Tufayl which is known as the first philosophical novel. Hayy Ibn Yaqzan is the name of a boy, who lives in an uninhabited island, in the lap of nature and among the animals where a deer has undertaken to bring him up. Apart from his physical growth his intellectual growth also proceeded ahead in the lap of nature following which he attained a kind of intellectual, philosophical and mystical maturity. At the end of this story Hayy came to be acquainted with the inhabitants of other island and found that what he earned through thinking about himself and the nature is in consistent with religious teachings. This approach is considered to be a part of Hayy's intellectual and philosophical compartment. Some of Hayy's

intellectual approaches in the course of his intellectual process since his childhood to old age led to certain achievements in the field of technology, natural science, philosophy, and gnosis. It is possible to analyze Hayy's way of thought with reference to the four spiritual journeys.

Key words:

Hayy Ibn Yaqzan
Ibn Tufayl
four intellectual journeys
philosophical approach
mystical approach

* Associate Professor, Philosophy and Islamic Wisdom Department, University of Tehran, Tehran, Iran, nadia.maftouni@ut.ac.ir

Instructions to Authors

- This specialized quarterly only publishes articles on children studies in the fields of educational sciences, philosophy, psychology, and training.
- Submissions must be based on research and include new and innovative ideas. They must also enjoy the necessary logical cohesion and coherence and closely observe the rules of Persian grammar.
- The submitted papers must include a clear and concise title, an abstract of about 200 words, key terms (at most 8), an introduction, body, results and conclusion, and a list of references.
- The abstract should include the purposes, research methodology, the most important findings, and the research conclusions. The submitted drafts should be between 5000 to 7000 words.
- Authors are required to provide a short biography along with their e-mail and postal address in a separate file.
- In case the article is based on a thesis, dissertation, or research project, it needs to be mentioned at the beginning of the work.
- All articles must be typed using B Nazanin, font 13 in the Word Program and sent to the Journal's e-mail address (info@pac.org.ir).
- All rules for punctuation, transliteration, and citation must be observed in the submissions. It is also necessary to provide the native version of non-Persian names in footnotes.
- The Editor will assume that an article submitted for consideration has not been previously published and is not being considered for publication elsewhere, either in the submitted form or in a modified version.
- The Editor does not undertake to return any copies of the manuscript in case it is not accepted for publication. Contributors are advised to retain at least one copy for themselves.
- The Journal retains the right for itself to publish the accepted articles in the Website of Philosophy and Children.
- The Editor reserves the right to make editorial changes in any manuscript accepted for publication to enhance style or clarity.
- Contributors are responsible for the accuracy and correctness of the contents of their articles. The Journal publishes the accepted papers for introducing new ideas and providing a platform for discussion of various research-based findings. The publication of a paper in this Journal does not indicate the acceptance of its content by the Editorial Board.
- The references in the text must appear in endnotes. When a source is referred to for the first time in the text, the complete data, including the author's second name, the date of publication, and the page number, should appear after the citation. Later references to the same source can be indicated by using *Ibid.* and *op. cit.* along with the date of publication, when necessary.

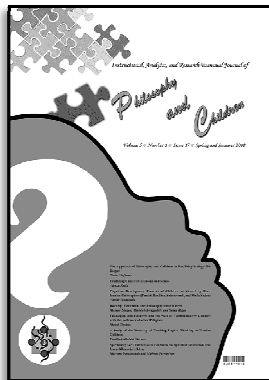

Table of Contents

The Approach of Philosophy and Children in Ibn Tufayl's <i>Hayy Ibn Yaqzan</i> <i>Nadia Maftouni</i>	3
Practicing Creativity at Home and School <i>Alireza Amin</i>	4
Cognitive Development Theories of Children as Viewed by Four Iranian Philosophers (Farabi, Ibn Sina, Suhrawardi, and Mulla Sadra) <i>Nawab Moqarrabi</i>	5
Worship, Education, and Philosophy and Children <i>Moslem Shojae, Abutaleb Awazzadeh, and Sadeq Rezai</i>	7
Philosophy and Children and the Skill of Communicative Conduct with the Followers of other Religions <i>Mahdi Ganjvar</i>	8
A Study of the Necessity of Teaching Logical Thinking to Muslim Children <i>Khadijeh Shahidi Marani</i>	9
Spirituality for Children with Emphasis on Ayatullah Shahabadi and Imam Khomeini's Ideas <i>Maryam Davarniya and Mujgan Parwiniyan</i>	10

Edited by: *Dr. A.N. Baqershahi*

In the Name of God

The Specialized Biannual Journal of Philosophy and Children

Volume 5, Number 1, Issue 17, Spring and Summer 2018

License Holder:

Sadra Islamic Philosophy Research Institute

Director: Zohreh Hosseini Khamenei

Editor-in-Chief: Dr. Touba Kermani

Executive Manager: Jaleh Shamsollahi

ISSN: 2322-4215

Editorial Board

- Professor Seyyed Mohammed Khamenei, *President of the Sadra Islamic Philosophy Research Institute*
- Gholamhossein Ibrahim Dinani, *University of Tehran*
- Gholamreza A'awani, *Shahid Beheshti University*
- Reza Dawari, *Tehran University*
- Ahad Faramarz Qaramaleki, *University of Tehran*
- 'Abdulrazzaq Hesamifar, *Imam Khomeini International University*
- Ali Naqi Baqershahi, *Imam Khomeini International University*
- Qasem Pourhassan, *Allameh Tabataba'i University*

Address: Building #12, Sadra Islamic Philosophy Research Institute, Imam Khomeini Complex, Resalat Exp., Tehran, Iran. P.O. Box: 15875/6919

Fax: (+98 21) 88493803

Subscription and Order: 88153594

Website of Sadra Islamic Philosophy Institute:
www.mullasadra.org

E-mail of Sadra Islamic Philosophy Institute:
SIPRIn@mullasadra.org

Website of Philosophy and Children Department:
www.pac.org.ir

E-mail of Philosophy and Children Department:
info@pac.org.ir

Biannual Journal of Philosophy and Children is indexed in the Islamic World Science Citation Center (ISC), Noormags and Magiran.